

Landbouw en natuur

Koersdocument fase 2 – 2026-2030

pakken samen door

Platform
Natuurinclusieve
landbouw Gelderland

Inhoudsopgave *aanklikbaar*

De kracht van samenwerken	3
Visie	4
Ambitie	5
Inzichten uit fase 1 (2020-2025)	6
Resultaten fase 1.0	7
Doelen voor fase 2	8
Doelgroep	9
Stakeholders	10
Partners en supports	11

“Houd de coalitie van het Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland in stand. Het netwerk dat we via partnerbijeenkomsten hebben opgebouwd is van grote waarde. Deze samenwerking versterkt onze positie als serieuze speler.”
– één van de 26 partners van het platform

INLEIDING

De kracht van samenwerken

In 2020 startte in Gelderland een unieke samenwerking tussen landbouw, natuur, grondeigenaren, ngo's, overheden en verenigingen: het Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland. De 27 partners hebben samen tientallen projecten uitgevoerd, bij honderden boeren de betrokkenheid voor natuurinclusieve landbouw vergroot en 550 bedrijfsnatuurplannen gemaakt. Jaarlijks trokken de bijeenkomsten duizenden deelnemers. Ondertussen kregen akkerranden, hagen en agroforestry een steeds zichtbaardere plek in het landschap en in bedrijfsvoering.

Natuurinclusieve landbouw is een veelbelovende weg, gedragen door boeren én samenleving. De samenwerking binnen het Platform heeft geleid tot vertrouwen, kennis en nieuwe ideeën.

En nu doorpakken

Voedselproductie én natuurherstel vragen om tijd, inzet en samenwerking. Het stevige fundament dat er nu ligt, biedt kansen om meer boeren te bereiken en meer burgers te betrekken bij hun leefomgeving.

Door kennis te delen, innovatie te stimuleren en middelen slim in te zetten draagt natuurinclusieve landbouw bij aan biodiversiteit, waterkwaliteit én een robuuster landschap.

Tijd voor fase 2!

VISIE EN AMBITIE

Visie

Wij zien een toekomst waarin natuur, landschap en mens in balans samenleven. Dat vraagt om een andere inrichting van onze samenleving. Natuurinclusieve landbouw draagt hieraan bij door:

- ✓ meer biodiversiteit
- ✓ een gezonde bodem en schoon water
- ✓ een weerbaar en divers landschap
- ✓ een gezonde leefomgeving voor mens en dier

In Gelderland werken we aan een landbouw die produceert binnen de ecologische draagkracht:

- ✓ Boeren worden daarvoor beloond.
- ✓ Nieuwe verdienmodellen maken natuurinclusief ondernemen aantrekkelijk.
- ✓ Kringlopen zijn regionaal gesloten.
- ✓ Bodems zijn gezond en rijk aan leven.
- ✓ Het landschap is gevarieerd en streekeigen, vol bloeiende kruiden, insecten en vogels.

Zo dragen boeren op een betekenisvolle manier bij aan maatschappelijke uitdagingen én de continuïteit van de sector.

Ambitie

In fase 2 zetten we in op een brede uitrol van natuurinclusieve landbouw in Gelderland.

Steeds meer boeren tonen interesse en zetten concrete stappen richting een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Daarbij komen zij echter ook vragen en belemmeringen tegen.

Met gerichte kennisdeling, sterke netwerken en praktische plannen helpen we boeren verder om deze omslag succesvol te maken. Tegelijkertijd werken we aan een ondersteunende en betrokken samenleving die natuurinclusief ondernemen waardeert en faciliteert.

We streven naar een omgeving waarin boeren worden gestimuleerd én gewaardeerd voor hun inzet. Op die manier dragen zij actief bij aan oplossingen voor belangrijke maatschappelijke opgaven, zoals stikstof, bodemkwaliteit, biodiversiteit, waterbeheer en klimaat.

Burgers, adviseurs en erfbetreders spelen hierbij een belangrijke rol door kennis te delen, te inspireren en veranderingen aan te jagen. De overheid ondersteunt dit via regelingen en subsidies.

Inzichten uit fase 1 (2020-2025)

De afgelopen vijf jaar zijn belangrijke stappen gezet:

- ✔ Nieuwe kennis is ontwikkeld.
- ✔ Aan verdienmodellen is gewerkt.
- ✔ 550 plannen en 41 projecten zijn gerealiseerd.
- ✔ Een lerend netwerk met onderling vertrouwen is ontstaan.

Nu is het moment om op te schakelen

- ✔ Het ondersteunen en vergroten van bestaande initiatieven.
- ✔ Het benutten van nieuwe kansen.
- ✔ Wij concentreren ons op gebieden waar bedrijven al samenwerken.

De sleutel is een gebiedsgerichte aanpak:

- ✔ maatwerk per gebied, afgestemd op lokale doelen en mogelijkheden
- ✔ bundeling van projecten voor meer impact
- ✔ een start in gebieden waar energie en eigenaarschap al aanwezig zijn

Resultaten fase 1.0

In de eerste vier jaar zijn verschillende praktijkresultaten geboekt.
Enkele voorbeelden:

> 50 km hagen

> 100 km bloemrijke akkerranden

> 120 ha voedselbos

> 280 ha agroforestry

> 50 ha biodivers akkermozaïek (BAM)

De **Duurzame Monitor Gelderland** is opgezet om Gelderse boeren te belonen voor hun NIL-inspanningen.

Het **Agroforestry Netwerk Gelderland** is opgestart, na een succesvol experiment wordt bokashi opgenomen in de beheerpakketten.

“Kennis in en door de Praktijk” leverde **waardevolle inzichten** over het gebruik van de ecoploeg, compostthee en het voeren van kruiden.

De gemeente Ede heeft in haar pachtbeleid **natuurinclusieve voorwaarden** vastgelegd.

Met ruim **750 nieuwsbrief-abonnees**, **3.400 LinkedIn volgers**, **6.600 unieke websitebezoekers** en **jaarlijks honderden deelnemers** aan praktijkbijeenkomsten draagt het Platform bij aan de **verspreiding van kennis** en de **zichtbaarheid** van de Gelderse inspanningen, tot ver buiten de provincie.

Doelen voor fase 2

Voor de komende vier jaar stellen wij vijf hoofddoelen:

A Uitvoeringsgericht opschalen

De succesvolle initiatieven uit fase 1 worden doorontwikkeld en uitgerold. Denk hierbij aan de implementatie van de al opgestelde bedrijfsnatuurplannen, toepassing van biodivers akkermozaïek, opschalen gebruik van bokashi en uitvoering gebiedsgericht werken.

B Creëren van een ondersteunende omgeving

Boeren moeten kunnen rekenen op een omgeving die meebeweegt en actief meedenkt. Dit vraagt om betrokkenheid van adviseurs, loonwerkers, financiers, gemeenten en burgers. Met als doel dat natuurinclusief ondernemen één van de standaarden in de sector wordt.

C Informeren, inspireren en reflecteren

We maken natuurinclusieve landbouw nog zichtbaarder en aantrekkelijker via bedrijfspportretten en door onderlinge kennisdeling te versterken. Ook zetten we in op tweerichtingsverkeer: boeren geven zelf aan wat ze nodig hebben en wij sluiten daarbij aan.

D Kennisontwikkeling en -deling

We starten nieuwe praktijkprojecten in samenwerking met onderwijsinstellingen. Zo laten we jonge boeren zien dat natuurinclusieve landbouw werkt – in de praktijk én op bedrijfsniveau. Inspirerende voorbeeldbedrijven spelen hierin een belangrijke rol. Ze dragen actief bij aan kennisontwikkeling en innovatie in Gelderland. Zo zorgen we ervoor dat Gelderland koploper blijft op het gebied van natuurinclusieve landbouw.

E Monitoren van impact

Nu we de tweede fase starten, moeten we ook weten en meten wat werkt en hoe het werkt. Daarom meten we niet meer alleen de deelname, maar ook de effecten op bodem, water, biodiversiteit en economie. Zo kunnen we leren en bijsturen waar nodig.

“Natuurinclusieve landbouw betekent voor mij samen werken met de natuur. De bodem en de natuur maken het mogelijk dat ik appels en peren kan telen. Het is belangrijk dat wij niet alleen halen, maar ook iets teruggeven aan de natuur.”
– Gerrit Verweij De Geus, fruitteler en één van de zes inspiratieboeren van het Platform.

Doelgroep

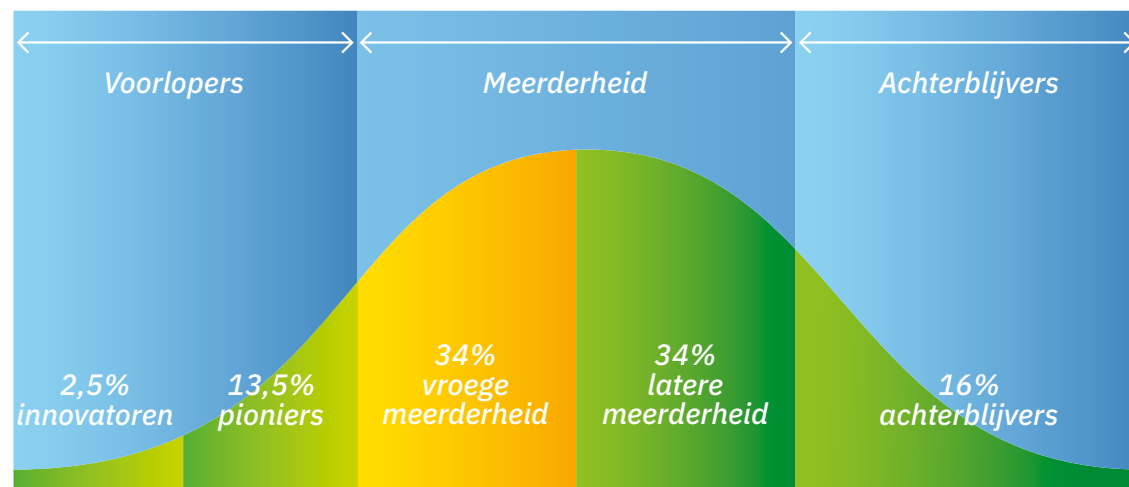
In fase 2 zetten we de schijnwerpers op de **meerderheid van boeren**: de groep die interesse heeft in natuurinclusieve landbouw (NIL) of de eerste stappen al zet. Hier zit veel energie en motivatie om aan de slag te gaan en die energie kan ook andere boeren inspireren.

We blijven samenwerken met **voorlopers**, boeren die al veel ervaring hebben met NIL. Zij delen kennis en praktijkvoorbeelden, zodat de nieuwe deelnemers kunnen leren van wat al werkt.

Het programma richt zich op **activiteiten op de grond die je gebruikt**, ongeacht wie eigenaar is. Het gaat dus niet om een bedrijf dat per se “natuurinclusief” is, maar om de manier waarop je werkt op je eigen grond.

Wat betekent dit voor het programma?

- ✓ Focus op een grote groep geïnteresseerde en gemotiveerde boeren.
- ✓ Energie en enthousiasme bij de deelnemers om aan de slag te gaan met NIL.
- ✓ Kennis van voorlopers wordt gedeeld en benut.
- ✓ Mogelijke spin-off: ook de latere helft van de meerderheid raakt geïnspireerd door lokale voorbeelden.

“Tien jaar geleden had ik nog nooit van een keverbank gehoord. Nu heb ik er zelf één aangelegd in mijn perceel. Door telkens kleine en soms wat grotere stappen te zetten, neemt de biodiversiteit op mijn land toe.”*
– Edwin Sengers, melkveehouder en één van de zes inspiratieboeren van het Platform.

** Keverbanken zijn stroken land die een halve meter hoger worden gemaakt dan de omliggende akker. Dat voorziet insecten zoals loopkevers van een leefgebied. Zo zijn deze natuurlijke plaagbestrijders direct aanwezig in de akker.*

Stakeholders

Naast de boeren als hoofddoelgroep zijn er belangrijke subdoelgroepen:

- ✔ bedrijfsadviseurs: toeleveranciers, banken, accountants
- ✔ loonwerkers
- ✔ onderwijsinstellingen: MBO en HBO
- ✔ verpachters en verhuurders van grond
- ✔ afnemers en leveranciers
- ✔ overheden: provincie, rijk en gemeenten
- ✔ waterschappen
- ✔ burgers: als consument, vrijwilliger en voor maatschappelijk draagvlak

“Boeren zijn elke dag bezig met de natuur. Natuur en landbouw horen bij elkaar, je kan geen landbouw bedrijven zonder natuur.” – Harold Zoet, gedeputeerde Landbouw van Gelderland.

Uitgangspunt:

We sluiten aan bij positieve energie. We werken met partijen die gemotiveerd zijn, en maken successen zichtbaar om anderen te inspireren.

Partners en supports

We maken onderscheid tussen twee rollen:

1. Partners

Partners zetten zich actief in voor het toekomstbeeld en de doelen van het programma. Ze ondertekenen de samenwerkingsovereenkomst, leveren een concrete bijdrage en zijn direct of indirect vertegenwoordigd in de stuurgroep. Om slagvaardig te blijven is het aantal partners beperkt en gelden duidelijke toelatingscriteria.

2. Supporters

- ✓ onderschrijven de doelen
- ✓ laten een breed draagvlak zien
- ✓ zijn vaak betrokken bij projecten, maar dat hoeft niet
- ✓ dragen bij aan de zichtbaarheid van de beweging, zonder verplichte inhoudelijke bijdrage

Samenwerking

Organisaties kunnen meerdere rollen tegelijk vervullen. Commerciële partijen worden in principe geen partner, maar kunnen wel deelnemen als supporter of projectpartner, of -uitvoerder.

We streven naar een goede balans tussen draagvlak en bestuurbaarheid en betrekken doelgroepen waar nodig via vertegenwoordigers. Aanvullende partijen kunnen gericht aansluiten om de doelen te realiseren.

Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland

Colofon

Dit koersdocument kwam mede tot stand door:

Teksten: Monique Nieuwenhuis (PNLG)

Foto's: Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland

Ontwerp: Het Lab ontwerp + advies

Dank aan alle deelnemers en partners die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit koersdocument.

Kijk voor meer informatie over het platform op de website:

www.natuurinclusivelandbouwgelderland.nl

